

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)
9. listopadu 2004*

Ve věci C-338/02,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES,

podaná rozhodnutím Högsta domstolen (Švédsko) ze dne 10. září 2002, došlým Soudnímu dvoru dne 23. září 2002, v řízení

Fixtures Marketing Ltd

proti

Svenska Spel AB

* Jednací jazyk: švédština.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts (zpravodaj), předsedové senátů, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric a J. N. Cunha Rodrigues, soudci,

generální advokátka: C. Stix-Hackl,

vedoucí soudní kanceláře: M. Múgica Arzamendi a M.-F. Contet, vrchní radové,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 30. března 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Fixtures Marketing Ltd J. Ågrenem, advokat,
- za Svenska Spel AB M. Broomém a S. Widmarkem, advokater,
- za belgickou vládu A. Snoecx, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s P. Vlaeminckem, advocaat,
- za německou vládu W.-D. Plessingem, jako zmocněncem,
- za nizozemskou vládu S. Terstalem, jako zmocněncem,

- za portugalskou vládu A. P. Matos Barros a L. Fernandesem, jako zmocněnci,

- za finskou vládu E. Bygglin a T. Pynnä, jako zmocněnkyněmi,

- za Komisi Evropských společenství C. Tufvesson a K. Banks, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 8. června 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst L 77, s. 20; Zvl. vyd. 13/15, s. 459, dále jen „směrnice“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společnostmi Fixtures Marketing Ltd (dále jen „Fixtures“) a společností Svenska Spel AB (dále jen „Svenska Spel“). Tento spor vznikl z toho, že Svenska Spel používá za účelem organizace sázkových her informace týkající se fotbalových zápasů anglické a skotské ligové soutěže.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Předmětem směrnice je podle jejího čl. 1 odst. 1 právní ochrana databází nezávisle na jejich formě. Databázi se podle čl. 1 odst. 2 téže směrnice rozumí „soubor děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a které jsou jednotlivě přístupné elektronickými nebo jinými prostředky“.
- 4 Článek 3 směrnice zavádí ochranu podle autorského práva těch „databáz[í], které způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu představují vlastní duševní výtvar autora“.
- 5 Článek 7 směrnice zavádí zvláštní právo následujícího znění:

„Předmět ochrany

1. Členské státy stanoví pro pořizovatele databáze právo zabránit vytěžování a/nebo [nebo] zužitkování celého obsahu databáze nebo jeho kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části, pokud pořízení, ověření nebo předvedení tohoto obsahu potvrzuje kvalitativně a/nebo kvantitativně podstatný vklad [svědčí o kvantitativně nebo kvalitativně podstatném vkladu].

2. Pro účely této kapitoly se rozumí:

- a) ‚vytěžováním‘ trvalý nebo dočasný přenos celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad [nosič], a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem;

- b) ‚zužitkováním‘ jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu. Prvním prodejem rozmnoženiny databáze ve Společenství nositelem práva nebo s jeho souhlasem se vyčerpá právo na kontrolu opětného prodeje této rozmnoženiny ve Společenství.

Veřejné půjčování se nepovažuje za vytěžování ani zužitkování.

3. Právo podle odstavce 1 může být převedeno, postoupeno nebo může být předmětem licenční smlouvy.

4. Právo podle odstavce 1 se uplatní nezávisle na tom, zda daná databáze podléhá ochraně podle autorského práva nebo podle jiných práv. Uplatní se rovněž nezávisle na tom, zda obsah databáze podléhá ochraně podle autorského práva nebo podle jiných práv. Ochranou databází podle práva podle odstavce 1 nejsou dotčena práva týkající se jejich obsahu.

5. Opakované a systematické vytěžování a/nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze, které předpokládá činnost v rozporu s obvyklým užíváním databáze nebo které neodůvodněně poškozuje oprávněné zájmy pořizovatele databáze, není dovoleno.“

Vnitrostátní právní úprava

- 6 Ochrana databází je ve švédském právu upravena lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (zákon o právu k literárnímu a uměleckému vlastnictví, dále jen „zákon z roku 1960“).
- 7 Podle čl. 49 prvního pododstavce zákona z roku 1960 ve znění zákona č. 790 z roku 1997 o provedení směrnice do švédského práva (dále jen „zákon z roku 1997“) požívá osoba, která vytvoří soubor, rejstřík nebo jakékoliv jiné dílo téhož druhu, ve kterém je uspořádán velký počet údajů nebo které je plodem podstatného vkladu, výhradního práva na rozmnožování tohoto díla a na jeho zveřejnění.
- 8 Zákon z roku 1960 neobsahuje analogické ustanovení k čl. 7 odst. 5 směrnice. Z přípravných prací k zákonu z roku 1997 nicméně plyne, že ochrana vyplývající z článku 49 zákona z roku 1960 se týká samotného díla nebo jeho podstatné části, a že v důsledku toho se výhradní právo nevztahuje na rozmnoženiny zvláštních údajů vyskytujících se v dílu ani na jeho nepodstatné části. Podle těchto přípravných

práci může být však opakované užívání nepodstatných částí díla přirovnáno k užívání jeho podstatné části.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Organizování profesionálních ligových soutěží ve fotbale přísluší v Anglii Football Association Premier League Ltd, jakož i Football League Ltd a ve Skotsku Scottish Football League. Organizace v sobě zahrnuje sestavování rozpisů zápasů, které se budou hrát v dotyčné sezóně, a sice přibližně 2000 zápasů za sezónu v Anglii a 700 zápasů rovněž za sezónu ve Skotsku. Tyto informace jsou ukládány v elektronické podobě a zveřejňovány zejména v brožurách jednak v chronologickém pořádku a jednak podle dotyčného družstva.
- 10 Práce na sestavování rozpisů zápasů začínají jeden rok před začátkem dotyčné sezóny.
- 11 Organizátoři anglických a skotských ligových soutěží ve fotbale svěřili společnosti Football Fixtures Ltd na základě licenčních smluv správu používání rozpisů zápasů těchto ligových soutěží. Společnost Fixtures získala právo zastupovat nositele práv duševního vlastnictví k těmto rozpisům.
- 12 Svenska Spel organizuje ve Švédsku sázkové hry týkající se zejména zápasů anglických a skotských ligových soutěží ve fotbale. Za tímto účelem rozmnožuje ve svých bulletinech údaje o těchto zápasech.

- 13 V únoru 1999 Fixtures poté, co neúspěšně nabídla Svenska Spel užívací licenci za poplatek, podala ke Gotlands tingsrätt (Švédsko) žalobu proti Svenska Spel na náhradu škody spojené s používáním údajů o rozpisech anglických a skotských ligových soutěží ve fotbale v období mezi 1. lednem 1998 a 16. květnem 1999 společností Svenska Spel. Na podporu své žaloby uplatňovala, že databáze obsahující informace o uvedených rozpisech jsou chráněny článkem 49 zákona z roku 1960 a že používání informací vycházejících z těchto rozpisů společností Svenska Spel představuje porušení práv k duševnímu vlastnictví fotbalových lig.
- 14 Rozsudkem ze dne 11. dubna 2000 tingsrätt zamítl žalobu Fixtures, neboť měl za to, že rozpisy utkání ligových soutěží ve fotbale požívají zajisté ochrany, která náleží souborům, jelikož jsou plodem podstatného vkladu, ale že užívání údajů z těchto rozpisů společností Svenska Spel neporušuje práva Fixtures.
- 15 Na základě odvolání potvrdil Svea hovrätt (Švédsko) rozsudkem ze dne 3. května 2001 rozsudek vydaný v prvním stupni. Aniž by výslovně rozhodl o otázce, zda jsou rozpisy utkání ligových soutěží ve fotbale chráněny podle článku 49 zákona z roku 1960, měl za to, že nebylo prokázáno, že informace vyskytující se v bulletinech her Svenska Spel byly vyňaty z databází fotbalových lig.
- 16 Fixtures navrhuje u Högsta domstolen zrušení rozsudku odvolacího soudu.

- 17 Högsta domstolen při zdůraznění toho, že článek 49 zákona z roku 1960 ve znění zákona z roku 1997 musí být jakožto prováděcí opatření vykládán ve světle směrnice, podotýká, že tato směrnice neupřesňuje, zda a případně v jakém rozsahu je třeba přiznat význam účelu databáze pro posouzení, zda splňuje požadavky pro ochranu z titulu zvláštního práva. Krom toho si klade otázku ohledně druhu lidských zdrojů a finančního vkladu, které je třeba vzít v úvahu pro posouzení existence podstatného vkladu. Rovněž se táže, co je třeba rozumět vytěžováním nebo zužitkováním celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části, jakož i obvyklým užíváním a neodůvodněným poškozením v rámci vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí databáze.
- 18 Za těchto podmínek se Högsta domstolen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Může pořizovatel databáze pro účely posouzení, zda je databáze plodem ‚podstatného vkladu‘ ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice [...], zahrnout pod tento pojem vklad, který z počátku směřuje k vytvoření celku nezávislého na samotné databázi, který se tudíž netýká výlučně ‚pořízení, ověření nebo předvedení‘ obsahu databáze? V případě kladné odpovědi: je relevantní, že celý vklad nebo jeho část představuje nezbytný předpoklad databáze?

2) Je ochrana databáze na základě směrnice omezena na činnosti vztahující se k předmětu této databáze, jak jej pořizovatel zamýšlel při koncepci databáze?

- 3) Co zahrnuje pojem ‚kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části [obsahu databáze]‘ uvedený v čl. 7 odst. 1 směrnice?

- 4) Omezuje se ochrana proti ‚vytěžování nebo zužitkování‘ obsahu databáze upravená čl. 7 odst. 1 a 5 směrnice na veškeré užívání, které se projevuje přímým užíváním databáze, nebo se týká rovněž případů, kdy obsah pochází z jiného zdroje (sekundární zdroj) nebo je všeobecně přístupný veřejnosti?

- 5) Jak je třeba vykládat pojmy ‚obvyklé užívání‘ a ‚neodůvodněné poškození‘ čl. 7 odst. 5 směrnice?“

K předběžným otázkám

- 19 Úvodem je třeba připomenout, že režim ochrany zavedený čl. 49 prvním pododstavcem zákona z roku 1960 ve znění zákona z roku 1997 předpokládá existenci souboru, rejstříku nebo díla téhož druhu, „ve kterém je uspořádán velký počet údajů nebo které je plodem podstatného vkladu“.

- 20 Z předkládacího usnesení plyne, že Högsta domstolen nemá za to, že dotčené rozpisy utkání ligových soutěží ve fotbale představují soubor „velkého počtu údajů“ ve smyslu ustanovení uvedeného v předcházejícím bodě, což vysvětluje, že se svou první otázkou táže na pojem „podstatný vklad“, jak je třeba jej chápat v kontextu čl. 7 odst. 1 směrnice.
- 21 V rámci této otázky se předkládající soud zejména táže, zda vklady do samotného vytvoření údajů osobou, která vytváří databázi, musejí být vzaty v úvahu pro účely posouzení existence podstatného vkladu týkajícího se pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze. Krom toho se táže, zda směrnice směřuje k ochraně databáze, která vyplývá z výkonu hlavní činnosti, která vytvoření údajů nezbytně předpokládá.
- 22 Článek 7 odst. 1 směrnice chrání z titulu zvláštního práva pouze ty databáze, které splňují konkrétní kritérium, a sice to, že pořízení, ověření nebo předvedení jejich obsahu svědčí o kvalitativně nebo kvantitativně podstatném vkladu.
- 23 Podle devátého, desátého a dvanáctého bodu odůvodnění směrnice je jejím cílem podporovat a chránit vklady do systémů „ukládání“ a „zpracování“ údajů, které přispívají k rozvoji trhu informačních produktů a služeb v kontextu ovlivněném exponenciálním nárůstem informací produkovaných nebo zpracovávaných každý rok ve všech odvětvích. Z toho vyplývá, že pojem „vklad spojený s pořízením, ověřením nebo předvedením obsahu databáze“ musí být obecně chápán tak, že se jedná o vklad určený ke zřízení dané databáze jako takové.

- 24 V tomto kontextu je třeba pojem „vklad spojený s pořízením obsahu databáze“ chápat, jak zdůrazňuje Svenska Spel, jakož i německá, nizozemská a portugalská vláda, tak, že označuje prostředky vynaložené k získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi s výjimkou prostředků použitých k samotnému vytvoření prvků. Jak konstatuje Svenska Spel a německá vláda, cílem ochrany z titulu zvláštního práva na základě směrnice je totiž podněcovat zavádění systémů ukládání a zpracování existujících informací, a nikoli tvorbu prvků, které by bylo později možné v databázi shromažďovat.
- 25 Tento výklad je potvrzen třicátým devátým bodem odůvodnění směrnice, podle kterého je cílem zvláštního práva zaručit ochranu proti přisvojení si výsledků z finančních a odborných vkladů učiněných „při získávání a shromažďování obsahu“ databáze. Jak uvádí generální advokátka v bodech 51 až 56 svého stanoviska, nehledě na drobné terminologické odlišnosti, všechny jazykové verze třicátého devátého bodu odůvodnění svědčí ve prospěch toho, že do pojmu pořízení není zahrnuta tvorba prvků obsažených v databázi.
- 26 Devatenáctý bod odůvodnění směrnice, podle kterého kompilace několika záznamů provedení hudebních děl na CD nepředstavuje dostatečně podstatný vklad na to, aby byla chráněna z titulu zvláštního práva, poskytuje doplňující argument podporující tento výklad. Z toho tedy vyplývá, že prostředky použité k samotné tvorbě děl nebo prvků obsažených v databázi, v daném případě na CD, nelze považovat za vklad spojený s pořízením obsahu uvedené databáze, a nelze je tudíž vzít v potaz při posuzování toho, zda je vklad spojený se zřízením této databáze podstatné povahy.

- 27 Pojem „vklad spojený s ověřením obsahu databáze“ musí být chápán tak, že zahrnuje prostředky používané ke kontrole správnosti prvků získávaných při zřízení databáze, jakož i za jejího fungování, s cílem zajistit spolehlivost informace v této databázi obsažené. Pojem „vklad spojený s předvedením obsahu databáze“ pak odkazuje na prostředky, které mají této databázi dát její funkci zpracovávání informací, a sice prostředky určené k systematickému či metodickému uspořádání prvků obsažených v této databázi, jakož i k organizaci jejich individuální přístupnosti.
- 28 Vklad spojený se zřízením databáze může spočívat v použití lidských zdrojů nebo finančních či technických prostředků, avšak musí být podstatný z hlediska kvantity nebo kvality. Kvantitativní hledisko bere v úvahu vyčíslitelné prostředky a kvalitativní hledisko nekvantifikovatelné úsilí, jako je duševní úsilí nebo vynaložená energie, jak to vyplývá ze sedmého, třicátého devátého a čtyřicátého bodu odůvodnění směrnice.
- 29 V tomto kontextu okolnost, že zřízení databáze je spojeno s výkonem hlavní činnosti, v rámci které je osoba, která databázi zřizuje, zároveň tvůrcem prvků obsažených v této databázi, sama o sobě nevylučuje možnost, aby se tato osoba domáhala ochrany z titulu zvláštního práva, za předpokladu, že prokáže, že při pořízení těchto prvků, jejich ověření nebo jejich předvedení ve smyslu upřesněném v bodech 24 až 27 tohoto rozsudku došlo k podstatnému kvantitativnímu nebo kvalitativnímu vkladu, přičemž se jednalo ve vztahu k prostředkům použitým k vytvoření těchto prvků o vklad samostatný.

- 30 Třebaže získávání údajů a ověřování jejich správnosti v okamžiku zřízení databáze v zásadě nevyžaduje od osoby, která tuto databázi zřizuje, použití zvláštních prostředků, neboť se jedná o údaje, které vytvořila a které má k dispozici, je pravda, že shromažďování těchto údajů, jejich systematické nebo metodické propojení v databázi, organizace jejich individuální přístupnosti a ověřování jejich správnosti po celou dobu fungování databáze může vyžadovat podstatný kvantitativní nebo kvalitativní vklad ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice.
- 31 V původní věci, jak tvrdí Svenska Spel, jakož i belgická, německá a portugalská vláda, představují prostředky vynaložené v rámci organizace ligových soutěží ve fotbale k určování dat, časů konání a domácích či hostujících družstev, u utkání v jednotlivých kolech ligové soutěže, vklad spojený s tvorbou rozpisů utkání. Takovýto vklad, který se vztahuje k samotné organizaci ligových soutěží, souvisí s vytvářením údajů obsažených v předmětné databázi, a sice údajů, které se týkají jednotlivých ligových utkání. Nelze ho tudíž vzít v potaz pro účely čl. 7 odst. 1 směrnice.
- 32 Za těchto okolností je třeba ověřit bez ohledu na vklad, o kterém se pojednává v předchozím bodě, zda pořízení, ověření nebo předvedení obsahu rozpisu fotbalových utkání svědčí o vkladu podstatném z kvalitativního nebo kvantitativního hlediska.

- 33 Získávání a shromažďování údajů tvořících rozpis fotbalových utkání nevyžaduje od profesionálních lig vynaložení žádného zvláštního úsilí. Jak sama Fixtures zdůrazňuje ve svých vyjádřeních, získávání a shromažďování je nerozlučně spjata s vytvářením těchto údajů, na kterém se tyto ligy podílejí, neboť jsou odpovědné za organizaci ligových soutěží ve fotbale. Pořízení obsahu rozpisu fotbalových utkání tudíž nevyžaduje žádný vklad, jenž by byl samostatný ve vztahu ke vkladu, který vyžaduje vytvoření údajů obsažených v tomto rozpisu.
- 34 Profesionální ligy nemusí vynaložit žádné zvláštní úsilí ke kontrole správnosti údajů o utkáních ligových soutěží při sestavování rozpisu, neboť tyto ligy jsou přímo zapojeny do vytváření těchto údajů. Co se týče ověřování správnosti obsahu rozpisů utkání za sezónu, toto ověřování spočívá, jak vyplývá z vyjádření Fixtures, v přizpůsobení určitých údajů z těchto rozpisů v závislosti na případném odložení určitého utkání nebo kola ligové soutěže, o němž profesionální ligy rozhodnou nebo na němž se shodnou. Takovéto ověření nelze tudíž považovat za ověření svědčící o podstatném vkladu.
- 35 Předvedení rozpisu fotbalových utkání je rovněž úzce spjata se samotným vytvářením údajů tvořících tento rozpis, jak potvrzuje neexistence odkazu na práce nebo prostředky speciálně vynaložené na takové předvedení v předkládacím usnesení. Z toho důvodu nelze mít za to, že vyžaduje vklad, jenž by byl samostatný ve vztahu ke vkladu spojenému s vytvářením údajů tvořících rozpis.

- 36 Z toho vyplývá, že pořízení, ověření ani předvedení obsahu rozpisu fotbalových utkání nespovídá o podstatném vkladu, jenž by mohl odůvodnit poskytnutí ochrany z titulu zvláštního práva zavedeného článkem 7 směrnice.
- 37 Vzhledem k výše uvedenému, je třeba na první položenou otázku odpovědět, že pojem „vklad spojený s pořízením obsahu databáze“ ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice je třeba chápat tak, že označuje prostředky vynaložené na získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi. Nezahrnuje prostředky použité k samotnému vytvoření prvků tvořících obsah databáze. V kontextu sestavování rozpisu utkání pro účely organizace ligových soutěží ve fotbale tedy nezahrnuje prostředky vynaložené na určení dat, časů konání a soupeřících družstev u jednotlivých utkání těchto ligových soutěží.
- 38 Vzhledem k výše uvedenému není namístě odpovědět na ostatní položené otázky.

K nákladům řízení

- 39 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Pojem „vklad spojený s pořízením obsahu databáze“ ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází je třeba chápat tak, že označuje prostředky vynaložené na získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi. Nezahrnuje prostředky použité k samotnému vytvoření prvků tvořících obsah databáze. V kontextu sestavování rozpisu utkání pro účely organizace ligových soutěží ve fotbale tedy nezahrnuje prostředky vynaložené na určení dat, časů konání a soupeřících družstev u jednotlivých utkání těchto ligových soutěží.

Podpisy.